

УДК 519.7

ФУНКЦІЇ СУБ'ЄКТИВНОЇ КОРИСНОСТІ

Студ. В.О. Жуль гр. БОА-1-17

Науковий керівник доц. О.Л. Блохін

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета дослідження: дослідити функції суб'єктивної корисності та визначити їх переваги та недоліки.

Предмет дослідження: основні припущення основи функцій суб'єктивної корисності.

Методи дослідження: порівняльно-історичний метод, системний аналіз та ін.

Практичне значення отриманих результатів. Матеріали дослідження можуть бути використані для підготовки рефератів на семінарських та практичних заняттях та в практичних обчисленнях.

Результати дослідження.

Теорія суб'єктивної очікуваної корисності – одне з розгалужень сучасної теорії корисності або теорії прийняття рішень, була запропонована Л. Севіджем в 1954 р. У своїх наукових пошуках Севідж спирався на дослідження попередників, зокрема Дж. фон Неймана та О. Моргенштерна які розробили теорію очікуваної корисності. Корисність математично можна представити функцією корисності, з допомогою якої в економічній теорії досліджується поведінка споживача на ринку споживчих товарів стосовно того, якому альтернативному варіантові споживач надасть перевагу, керуючись тим, що саме цей варіант забезпечить йому найбільше задоволення (корисності). Функція корисності – це економіко-математична модель, яка відображає зв'язок між певною кількістю економічних благ, які споживач прагне придбати, і рівнем корисності, яку споживач сподівається отримати від споживання цих благ протягом певного періоду. Суб'єктивна оцінка корисності залежить від двох факторів: від наявного запасу даного блага і від ступеня насичення потреби в ньому. В міру задоволення потреби "ступінь насичення" росте, а величина конкурентної корисності падає. Основою теорії суб'єктивної корисності є два припущення: по-перше індивідуальна функція корисності блага для кожного індивіда, по-друге персональний розподіл імовірності (на основі байєсівської теорії імовірності). Л. Севідж стверджував, що за умов дотримання раціональності, для індивіда який оцінює можливий результат x_i з корисністю $u(x_i)$ та оцінює імовірність появи результату x_i як $P(x_i)$, де $P(x_i)$ – індивідуальна функція розподілу імовірності. В такому випадку корисність від лотереї можна представити у вигляді:

$$U = \sum_{i=1}^n P(x_i)U(x_i)$$

Функція корисності $U_i = f(x_i)$ дозволяє повно описати систему переваг споживача у тому випадку, коли споживання обмежено одним товаром у цьому випадку задача вибору дуже проста — споживач придбає даний товар у великій кількості до «точки насичення».

У реальній дійсності вибір споживача значно ширше, відповідно споживач повинен отримати загальну корисність усього набору спожитих ним благ і максимізувати саме цю корисність. У. Джевонс та інші піонери теорії корисності уявляли собі цю загальну корисність як просту суму корисностей усіх товарів, які входять у певний набір. При цьому корисність, що отримується від споживання кожного окремого товару, залежить лише від обсягу споживання цього товару. Відповідно функція корисності має вигляд:

$$U = U_1(x_1) + U_2(x_2) + \dots + U_n(x_n),$$

де U – загальна корисність усього набору;

U_1, U_2, U_n – корисність від споживання 1, 2, ..., n товару;

x_1, x_2, x_n – обсяги споживання цих товарів.

Беззаперечною перевагою теорії суб'єктивної очікуваної корисності є те, що різні індивіди можуть робити різний вибір серед ідентичних альтернатив керуючись різними значеннями індивідуальної функції корисності або індивідуальної функції розподілу імовірності. Неважко помітити, що функціонал моделі Севіджа є практично ідентичним лінійному функціоналу корисності фон Неймана - Моргенштерна, а теорія суб'єктивної очікуваної корисності редукується до теорії очікуваної корисності. Відповідно, критика теорії очікуваної корисності зачепила і теорію Севіджа. Зокрема емпіричні дані отримані М. Алле та уявний експеримент проведений Д. Еллсбергом, що пізніше отримали назву парадоксу Алле та парадоксу Еллсберга, показали, що більшість індивідів діють всупереч положенням теорії суб'єктивної очікуваної корисності.

Висновки

Індивідуальний вибір споживача визначається не тільки його уподобаннями й перевагами, а й цінами на товари і розміром бюджету. Дохід споживача та купівельна спроможність грошей визначають бюджетні обмеження споживача.

Якщо змінюються ціни обох товарів, то положення бюджетної лінії буде визначатися співвідношенням зміни цін товарів. Якщо ціни змінюються так, що їх співвідношення залишається незмінним, то це рівнозначно збільшенню (зменшенню) доходу, і бюджетна лінія переміститься паралельно до вихідного положення.

Корисність – це задоволення, яке споживач отримує від споживання економічних благ. Корисність – поняття суб'єктивне, вона не має кількісного виміру (ординалістська точка зору), тому блага може визначити послідовність, в якій він обирає би ці блага для задоволення своїх потреб. Існує також інша точка зору (кардиналістська), яка допускає кількісне вимірювання корисності, запропонована одиниця виміру – ютіль (від англійського utility – корисність). Але вона досить умовна, оскільки корисність – поняття виключно індивідуальне: те що для одного споживача може мати високу корисність, інший може сприймати як анти благо. Економічна теорія виходить з того, що між корисністю та кількістю продуктів, що споживаються, існує певний функціональний зв'язок. Його відображає функція корисності.

Функція корисності – співвідношення між обсягами спожитих товарів та послуг і рівнем корисності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вініченко І. І., Дацій Н. В., Корецька С. О. Мікроекономіка /Навчальний посібник/, Київ, 2005; 265с.
2. Горошко М. Ф., Кулішов В. В. Мікроекономіка /Навчальний посібник/, Київ: Ельга, Ніка-центр, 2003; 368с.
3. Задоя А. О. Мікроекономіка, Київ: Знання, 2001; 211с.
4. Ястремський О. М., Грищенко О. Г. Основи мікроекономіки, Київ: Знання, 1998; 674с.
5. Семюелсон Пол А., Нордгауз Вільям Д. Мікроекономіка, Київ: Основи, 1998; 676с